
Vita

Szakmaiság széljárás szerint!

A rendszerváltást követően sokan hittünk abban, hogy az önkormányzati rendszer – a szükségszerű törvényi módosítások mellett - egyre alkalmasabb lesz az egyének és a közösségek szabadságjogainak kiteljesítésére. Hiszem azt, hogy abban az országban, ahol a helyi közösségek nem rendelkeznek a sorsukat és életkörülményeiket meghatározó kompetenciákkal, jogosítványokkal, - és ehhez az állam döntő részben nem biztosítja a jogi és anyagi garanciákat - ott nincs szabadság! A „rendszerváltók” a hatalom átvétele érdekében mindenre „lőttek”, ami az átkosban létezett, működött; így a tanácsi rendszer is bukásra volt ítélve. Bevallom nem hullattunk érte könnyeket, mert a sunyi módon zajló falurombolás e korszakban kezdődött, majd kicsi szünettel sajnos napjainkban is folytatódik. Ma már azt vélelmezem, hogy annak idején nem az önrendelkezés tartós megteremtése volt a cél, csupán a hatalomba jutás egyik látványos - átmeneti - eszközének, módszerének szánták a települési önkormányzatok megalakítását. A rafináltabbak tudták előre, hogy ezt a nagy demokráciát idővel vissza kell nyesegetni, mert rombolja a hatalomban lévők tekintélyét, korlátozza az ügyek feletti befolyásukat. Ami történt, átalakult, az csakis a politikai klientúra pillanatnyi érdekeit szolgálta, illetve szolgálja ma is.

Visszatekintve a negyedszázadra pontosan beazonosítható minden kormány önkormányzati rendszert bontó, romboló szándéka és cselekedete, amely lassan a tanácsi rendszer - még ha nem is így hívják majd - visszaállításához fog vezetni. Szakmaiságra gondolni, vagy bármi szakmaiságot a folyamatokban tetten érni szinte lehetetlen. Minden politikai megrendelésre zajlott, illetve zajlik és a cél nem az önrendelkezés a szubszidiaritás megteremtése, hanem ennek ellenkezője. Sajnos erre a piszkos munkára mindig találnak úgy nevezett „szakembereket”, aki kidolgozzák, megmagyarázzák, törvényi formába öltöztetik az egész maszlagot!

Emlékezzünk csak az ÖTV bevezetését követő néhány évre, amikor mindenki a „rendszerváltás sikerágazataként” emlegette a korszakot. A pozitív eredmények nyomán konferenciákon, falunapokon, avatóünnepségeken döngették a mellüket politikusok, „szakemberek”, s akkor talán néhány naiv közszereplő, - magamat is ideértve - el is hitte, hogy jól alakulnak a dolgok! Egy - két csetlést-botlást leszámítva tényleg jó volt tapasztalni a fejlődést, amelyet a települések rövid idő alatt elérhettek. A legnagyobb sikert, értéket talán az jelentette, hogy az önrendelkezés joga nem csak a lehetőségekre döbbsentette rá az embereket – a települések lakosságát - , hanem arra a felelősségre is, amelyet a saját környezetük és a kisebb térségük

íránt érezhettek. Kivirultak, szépültek a falvak, városok, ami akkor nem csupán pénz kérdése volt, hanem a sok önkéntes – ha úgy tetszik társadalmi – munka eredménye is.

Aztán a „politikai osztály” rádöbbsent arra, hogy közvetlen bábáskodása nélkül is működik a „világ”! Sőt, azt is érezkelhették, hogy nem nagyon kérnek a települések abból, hogy „botcsinálta politikusok”, - helyi ismeret nélkül - osszák az észet számukra. Nagyon sok polgármester, képviselő a második ciklusban például már nem vállalta a pártok jelölését, támogatását, inkább függetlenként szereztek mandátumot. Alig telt el fél évtized és a politikacsinálónál elszakadt a cérna, vagyis elégük lett a „nagy demokráciából”! Elindult egy „kormányokon átívelő összekacsintás” amelynek a célja az önkormányzati rendszer teljes leépítése volt. Látványosan megváltozott a retorika! A jól fizetett - mindig az adott politikai kurzushoz besimuló - tanácsadókkal, „szakmai szélkakasokkal” mondták ki, hogy „atomizálódtak” az önkormányzatok! Néhány éve még ünnepeztették magukat - kitüntetésekkel vettek fel - az önkormányzati rendszer sikeres megvalósításáért, aztán homlokegyenest mást mondtak és írtak le, mint amit korábban oly meggyőző elszántsággal képviseltek. Hivatkoztak nemzetközi példákra, Európai Unióra és minden zöldségre, amellyel megmagyarázhatóvá próbálták tenni a pálfordulást! Ezeknek a blabláknak semmilyen való-ságalapja nem volt és ma sincs, hisz a külföldi példák egy igen „színes világot” tükröznek. Bizonyára; „*van az a pénz,*

amiért korpásodik az ember haja”!? – szokták mondani.

Érdemes talán elgondolkodni a gyorsan változó eseményeken! A helyi önkormányzatok sorában megalakultak a megyei közgyűlések, amelyek akkor még nem csak „pártok katonáiból” jöttek létre, hanem a „kistérségek” által delegált képviselők is helyt kaptak a testületben. A megye bizonyíthatóan jó gazdája volt fontos intézményrendszereknek, nonprofit gazdasági társaságoknak, és az évszázadok során felhalmozott vagyonnak. Megalakultak a megyei területfejlesztési tanácsok, amelyek rövid munkásságára ma is szívesen emlékszem. Nagyon komoly munkával - a teljes megye szakmai és érdekképviseleti szerveinek bevonásával - elkészítettük a fejlesztési terveket, majd nagyon tisztességes, szakszerű pályázatással jutottak forráshoz a települések.

Aztán jött a régió ötlete! Magam is bent éltem a folyamatokban és elhűlve tapasztaltam, hogy néhány év elteltével megint más kottából kell játszsanunk. Amit eddig elhittetek velünk az ment a kukába! A fő magyarázat – közönséges hazugság – az volt, hogy az EU írja elő, hogy régiókat kell csinálni. A megyék szerepét, hatáskörét, pénzét drasztikusan megnyirbálták, majd cinikusan kijelentették, hogy a megyék nem alkalmasak a feladatok ellátására! Aki eddig a megyéket dicsérte az már ki sem ejtette a száján azt, hogy „megye”! Minden „csapból a régió” folyt, több változatban! A szoc.lib. kormány a Fidesszel egyetértésben meghozta a régiók kialakításról szóló döntéseket, az őket követő Fidesz

kormány pedig felállította, működtette a teljes területfejlesztési - és igazgatási intézményrendszert. A régiós testületekben – delegálási jogon – a kormány emberei voltak többségben, így minden testületi döntési ceremónia csak színjáték volt. A fejlesztési pénzeket a színpalak mögött megkötött paktumok szerint osztották el, amelynek a nyertesei döntően a városok voltak. Így volt ez az első Fidesz és az őket követő szocialista kormányok alatt is.

Aztán 2010-ben ismét jobboldalinak mondott kormánya lett az országnak, amely a saját maga által létrehozott, működtetett régiós rendszert egy tollvonással megszüntette, és ezt úgy kommunikálta, mintha ott sem lett volna az akkor már általa átkosnak titulált „régiónak” létrehozásánál! Még a saját embereivel – pártkatonáival – is beetette, hogy visszaállítják a megyei és járási rendszert. Határtalan volt a lelkesedés a többségében Fidesz vezette megyékben, ami után aztán jött a hidegzuhany! A második Orbán kormány azzal kezdte a működését, hogy egy alávaló trükkel elkobozta a megyék vagyonát és totálisan kiüresítette a megyei közgyűlések feladat - és hatáskörét. Létrehozta a megyei és járási kormányhivatalokat, amelyek a centrális irányítás kihelyezett irodái, végrehajtó szervei, vagyis a „diktatórikus centralizmus” vidéki bástyái lettek. Közreműködésükkel számolják fel teljesen az önkormányzati rendszert, amely után a késői szocializmus tanácsai rendszerénél is keményebb és embertelenebb időszak következik. Soha nem gondoltam volna, hogy egy

olyan korszak jön el, amelyben az uralkodó rezsim a településüzemeltetést, területfejlesztést, településfejlesztést, a helyi igazgatást az önkormányzatok nélkül akarja megvalósítani! Ez ma már sajnos valósággá vált!

Tisztában kell lennünk azzal, hogy mindig az általunk megválasztott politikai erők döntöttek a magyar közigazgatási és önkormányzati rendszer átalakításáról. Vagyis, akik felettünk és a megkérdésünk nélkül alkottak törvényt a sorsunkról, azokat mi küldtük a parlamentbe! Abban talán mindannyiunknak van felelőssége, hogy néhány alapvető, - életünket meghatározó kérdésben - soha nem jött létre nemzeti konszenzus. Mindenkinek, aki az elmúlt évtizedekben részese volt a politika alakításának, a szakmai döntések előkészítésének, lebonyolításának, tükörbe kell nézni! Az persze nyilvánvaló, hogy a politikai osztály felelős a pazarló és végelethetetlen, öncélú átalakításokért, hisz az egymást követő abnormalis rendszerek létrehozásáról lebontásáról a döntéseket ők hozták meg!

Nem szabad szó nélkül hagyni azt sem ami manapság történik, illetve ami nem történik. Hallott már valaki például arról, hogy a kormányzásra törő ellenzéki pártok mit terveznek az önkormányzati, államigazgatási és közigazgatási rendszerrel, ha netán kormányváltásra kerülne a sor? A jelenlegi állapotokkal kapcsolatban - csak a balhé kedvéért - néhány apró csipkelődés elhangzik, de érdemi, konkrét javaslat nincs! Feltételezhető tehát, hogy az ellenzéki pártok maximálisan elégedettek a Fidesz által

megteremtett centralizált struktúrával, csupán az a kifogásuk (fájdalmuk), hogy ennek a totálisan antidemokratikus képződménynek nem ők ülnek a tetején!

A jövőben messzemenőig a szubszidiaritás, szuverenitás elveit figyelembe véve lehet, – szabad! – csak gondolkodni, s tenni bármit is! Ezt az elvet megalukvás nélkül, radikálisan kell képviselni és érvényre juttatni, mivel egy normális

demokráciában az önkormányzatiságnak nincs alternatívája. A történelmi távlatokban sikeres országokban biztosított a települések, megyék, tartományok, kantonok, stb. önrendelkezése, amely a társadalmi bizalom és az alkotó munka alappillére!

Bögöte, 2016. november 6.

PATYI ELEMÉR

